Askerî vaziyet

Girid muharebelerine umumî bakışlar

Bir taarruza karşı pekâlâ müdafaası mümkün olan adada, lüzumlu tedbirler alınmamış veya tamamlanmamıştı

Yazan : Emekli General
H. Emir Erkilet

Girid seferi, bu harbin başlıbaşına ehemmiyetli bir hâdisesi olduğu gibi Balkan muharebelerinin devamı dahi telâkki olunabilir. Bununla beraber Giridin Almanlar tarafından zaptı hâdisesinin, doğu Akdenizde ve yakın doğuda yakında başlaması pek muhtemel olan yeni muharebeler ve mücadeleler faslına bir giriş teşkil etmesi de pek mümkündür.

Bundan başka, bir adanın hemen yalnız havadan sevkolunan kuvvetlerle zaptına ilk tarihî misali teşkil ettiği için Girid seferi, harbin sevk ve idaresi ve tabiye tekniği bakımından hususî bir ehemmiyet ve alâka ile tetkike değer. Bunları düşünerek 12 günlük Girid savaşını, umumî bir bakışla gözden geçirmeği sayın okuyucular için faydalı buldum.

Mihver devletleri, Yugoslavya ve Yunanistan harblerini sür'atle bitirerek 1941 mayıs ayının bidayetlerinde, Mora yarımadası dahil, Balkanlara tamamile hâkim olmuşlardı. Ondan sonra Almanların, motörlü ve motörsüz mavnalara, kotralara ve küçük Yunan vapurlarına bindirdikleri askerlerle, Yunan adalarını birer birer zapta muvaffak olduklarını gördük.

Bu suretle sıra Giride geliyordu. Fakat Giridi zaptetmek kolay değildi. Çünkü evvelâ İngilizler denize hâkimdiler. İkincisi, Yunan Kral ve hükûmetile beraber Yunan ordusunun bakiyyeleri buraya getirilmiş ve bunlara Yunanistandan dönen Yeni Zelândalılar katışarak orada Yeni Zelândalı General Freyberg'in kumandası altında bir müdafaa kuvveti vücude getirilmişti. Bu sebeblerle Giride denizden asker çıkarmak kabil değildi, hava yolile kuvvetler getirerek indirmek de bir mesele idi. Herhalde büyük gayretler sarfetmek ve kan ve canca çok fedakârlıklar ihtiyar eylemek iktıza ediyordu. Bu itibarla Giridin bu derece fedakârlıklara değip değmiyeceği keyfiyeti Almanlarca herhalde iyice düşünülmesi iktıza eden ehemmiyetli bir mesele idi.

Girid adası, bilhassa Suda koy ve limanı dolayısile, Balkanlarda harb başlıyalı beri İngilizlerin doğu Akdenizde en ehemmiyetli bir deniz üssü olmuştu. Her nekadar mebzul uçuş meydanları yoksa da burası gene kıymetli bir İngiliz hava merkeziydi. İngiltere bu suretle ve Girid vasıtasile Ege denizinin kapısını tutmuş, 12 adaları İtalyadan ayırmış ve Tobruğu, Sollumu, İskenderiyeyi, Süveyşi, Filistini, Suriyeyi, Irakı, Kıbrısı velhasıl doğu denizle beraber bütün yakın doğuyu ileriden müdafaa eden bir ön kaleyi elinde bulundurmuş oluyordu. Girid Almanlar tarafından zaptolunabildiği takdirde bütün bu stratejik faydalar İngilizlerden Almanlara geçecekti.

Görülüyor ki Giridin istilâsı Almanlara büyük faydalar verecekti. O nispette de, orasının müdafaası İngilizler için hayatî bir mesele teşkil ediyordu. Bu maksadla Giridi doğu, merkez ve batı bölgelerine ayırarak her birine dolgun mevcudlu, tam teşkilâtlı ve muharebeye muktedir birer tümen tahsis etmek, adanın uçak meydanlarını ıslah edip çoğaltmak, buralara kâfi miktarlarda uçak yerleştirmek, bilhassa uçak meydanlarını lüzumu kadar hava dafii silâhlarla korumak, zırhlı kıt'alardan ve motörlü piyade ve topçu kuvvetlerinden mürekkeb seri hareket kabiliyetini haiz ihtiyat gruplarını mühim yol kavşaklarında her an harekete hazır bulundurmak ve emsali tedbirler almak lâzımdı.

Bu tedbirlerle Girid tam bir muvaffakiyet ve emniyetle müdafaa olunabilirdi; İngilizler de şimdiki sıkıntılı vaziyete düşmezlerdi.

Filvaki İngilizler, yakın doğudaki kuvvetlerinden Giride tam teşkilâtlı iki tümenle bir miktar zırhlı kıt'a ve kuvvetli bir müdafaa uçak filosu ayırmak mecburiyetinde idiler. Çünkü Girid adasına naklolunabilen Elen kuvvetlerinden tam mevcudlu ve tam teşkilâtlı bir tümen bile çıkarmak güçtü. Fakat yakın doğu İngiliz ordusunun kuvveti Habeşistan harekâtını devam ettirmekle beraber Mısırın müdafaasına, Filistinin emniyetine, Irakın tedibine ve nihayet Giridin kat'î surette korunmasına kâfi gelemiyordu. İngiltere, yakın doğuda uçak cihetile fazla kuvvetli değildir. İstilâ tehlikesine maruz sayılan anavatandan kara ve hava kuvvetleri ayırarak doğu Akdenize getirmek, kabil olamayınca İngilizler için yakın doğuda idarei maslahattan başka çare kalmamaktadır.

Almanlar, 20 mayıs sabahının ilk saatlerinden itibaren Girid adasına havadan asker ve ateş yağdırmağa başladıkları zaman Giriddeki vaziyet işte böyle idi; yani adanın müdafaa kuvvet ve tertibatı tamam değildi. Evvelâ lüzumlu olan üç tamam tümenle zırhlı ve motörlü ihtiyat grupları yoktu. İkincisi, adanın havasını müdafaaya muktedir ne bir kuvvetli uçak filosu ve ne de kâfi miktarda hava müdafaa silâhları mevcud değildi. Buna rağmen Giridin 12 gün kendini şiddetle müdafaa edebilmiş olması gösterir ki, onun müdafaası esbabına biraz daha himmet olunabildiği takdirde bu mevkiin zaptı mümkünsüz bir hale gelebilirdi.

Nihayet Almanlar Giridi havadan zapta karar vermişler ve bunun için, Çörçil'in Avam Kamarasındaki 20 mayıs tarihli beyanatına göre, bir müddettenberi cenubî Yunanistanda her çeşidden muazzam uçak kuvvetleri yığmağa başlamışlardı. Ayni beyanattan, anlayoruz ki, bu tahşidatı bir hafta evvel keşfeden İngilizler her gece buralarını bombalamaktan da hâli kalmamışlardır. Almanların cenubî Yunanistanda büyük ölçülerde hava kuvvetleri tahşid etmekten maksadları, şüphesiz Giridi havadan zaptetmek niyetinde bulunduklarını gösteriyordu. Bu sebeble Giridin baskınla zaptı artık bahis mevzuu olamazdı.

Bununla beraber bir adanın münhasıran hava yolile getirilecek ve indirilecek kuvvetlerle zaptı henüz emsali olmıyan bir harb hareketi olduğu için, ne de olsa Almanların 20 mayıs sabahı Giride havadan bombalarla beraber asker de yağdırmağa başlamaları, müdafiler üzerinde azçok hayret ve dehşet verici bir baskın tesiri yapmaktan hâli kalmamıştır. Nitekim Almanların Giridi havadan istilâya kalkışmalarının büyük bir cür'et ve hatta bir avantür telâkki olunması da bundandır. Kezalik müdafaası kararlaşmış dağlık ve çetin bir halkla meskûn Girid gibi bir adanın yalnız havadan indirilecek askerlerle zaptı ciddî telâkki olunmadığı için Giride taarruz etmekle Almanların, doğu Akdeniz İngiliz donanmasını Garb Trablusu sahillerinden Girid sularına çektirtmek maksad ve plânını takib ettikleri bile iddia olundu. Halbuki, böyle bir maksadın istihsali için binlerce adamı ricat mümkün olmıyan bir gösteriş ve işgal muharebesine sevketmek hiç bir askerî düşünce, vicdan ve iz'ana sığamazdı. Bilâkis herşey gösteriyordu ki, Girid seferi bütün manasile ciddî ve kat'î bir savaştır ve belki Büyük Britanyanın istilâsı hareketinde yarayacak bir tecrübedir.

Almanlar, Giride paraşütle ve nakliye uçaklarile asker indirmeğe başlamadan evvel Suda koyile, Giriddeki askerî hedeflere ve bilhassa uçak meydanlarına ve uçak dafii toplara pike, tahrib ve muharebe uçaklarile 24 saat hücum ettiler. Bu hücumların neticesinde Suda koy ve limanında bulunan York İngiliz kruvazörile iki muhrib tam isabetlerle işe yaramaz bir hale getirildi. Biri sarnıclı olan 6 nakliye gemisi ve 2 küçük ticaret vapuru ya batırıldı ve yahud hasara uğratıldı. Meydanlarda bulunan bir kaç uçakla sayıları zaten mahdud olan 6 uçak dafii top tahrib olundu. Ondan sonra sabahın ilk saatlerinde paraşütçüler atlamağa başladılar.

İlk hedefler Suda limanile Malemi uçak meydanı olmuştu. Suda, Giridin en derin ve geniş bir limanıdır. Buraya en büyük gemiler girebilir. Burasını zaptetmekle Almanlar evvelâ İngilizleri Giridin başlıca limanından ve deniz üslerinden mahrum edecekler ve sonra da kendileri, Giride deniz yolile asker getirmek ve çıkarmak için bu limandan istifade edeceklerdi. Hanyanın garbında bulunan Malemi uçak meydanı ise Giridde bulunan üç meydandan birisi idi.

Suda koyile, Hanya ve Malemi uçak meydanı yakınlarına 20 mayıs sabahı 6,40 ta başlamak üzere, paraşütlerle ve motörsüz (plânör) uçaklarla ilk inen Alman avcılarının miktarı, Çörçil'in beyanatına göre, 1500 kadardı. Günün devamında Resmo ve Kandiye yakınlarına da paraşütçüler indiler. Paraşütçüler ve plânörcüler inmeden ve indikten sonra Stüka, tahrib ve muharebe uçakları askerî hedefleri şiddetle bombalıyor ve yahud top ve tüfekle vurmağa çalışıyorlardı. Bu Alman uçak hücumları, müdafilere göz açtırmamak ve yere inen Alman avcılarına, hedeflerine varmakta yardım etmek maksadile, pek şiddetli olmuştu. Buna rağmen 20 mayısta, müdafiler Hanya, Resmo ve Kandiyeye hâkim kalmışlardı. Almanlar Kandiyenin yalnız bir dış mahallesine girmişler fakat Kandiye uçak meydanını alamamışlardı. Onların ilk günkü muvaffakiyetleri Malemi uçak meydanını ele geçirmek olmuştu. Ayni zamanda Hanya ile Suda koyu arasındaki yarımadaya da yerleşebildiklerinden Suda limanını kontrol edebiliyorlardı.

Paraşütçüler, talimli olduklarından, fazla yüksekliklerden değil yere mümkün mertebe pek yakın mesafelerden atılırlar ve ancak bu sayede hedeflerin yakınına inebilirler. Aksi takdirde rüzgâr onları ya denize ve yahud uzaklara atabilir. Plânör denilen motörsüz uçaklarla da Almanlar asker taşımakta ve bunların birkaçını motörlü bir tayyareye bağlayarak çektirmektedirler. Böyle bir hava treni Giridin sahillerine her geldikçe plânörlerin tel halatları koyuverilmekte ve bunlar kendi dümen ve kanadlarının ianesile yere konmaktadırlar.

Plânörler hafif olduklarından, onların yere inmesi uçaklara nazaran çok kolay ve basittir. Bunlar mutlak bir uçak meydanı da istemezler. Bir yol, bir tarla, bir kumsal, velhasıl ufak bir düzlük bunların yere inerek muhteviyatlarını çıkarmalarına imkân verir. (Sonu gelecek yazıya)

H. E. ERKİLET

Ahmed Haşimin mezarında ihtifal

Merhumun mezarı başında gençliğin bir hürmet vakfesi

Büyük şair Ahmed Haşimin ölümünün sekizinci yıldönümü münasebetile Eyüb Halkevinin teşebbüsile dün öğleden sonra, merhumun Eyübdeki kabri başında bir ihtifal yapılmıştır.

Merhum Ahmed Haşimin bütün dostlarile edebiyat âlemimizde tanınmış şahsiyetlerin pek çoğu ihtifale davet edilmişse de, garib birer tesadüfle hepsinin birer işi çıkarak, tanıdık ve dostlarından şair Salih Zeki Aktay müstesna olmak üzere hiç biri mezarı başında bulunmak zahmetine katlanamamıştır. Bununla beraber Eyüb Halkevi, örnek olacak bir kadirşinaslık eseri göstererek, Ahmed Haşim için güzel bir çelenk hazırlatmış ve mezarını toplu bir halde ziyaret fırsatını temin etmiştir.

Saat on beşte, Halkevinde toplanan Eyüblü gençler, önlerinde çelenkle merhumun kabrine giderek hatırasını taziz etmişlerdir. Ahmed Haşimin mezarı başında, şair Salih Zeki, merhumun edebiyat dünyamızdaki mevkiini, san'at, telâkkilerini uzun uzadıya izah ederek, san'atkâr Haşimi, hakikî çehresile tebarüz ettirmiştir. Salih Zekinin hitabesini müteakıb Eyüblü bir genc kız, şairin «Merdiven» şiirini okumuştur. Şiir şöyle bitoyordu:

«Kızıl havaları seyret ki akşam
olmakta.»

Son mısra okunurken, mezarı başında toplananların gayriihtiyarî gözleri yaşardığı farkediliyordu.

Hitabe ve şiir okunmasını müteakıb, bu hazin ziyaret sona ermiş ve ihtifale iştirak edenler, merhuma bir hürmet vakfesinden sonra dağılmışlardır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Ağır cezada verilen kararlar

İki cinayet hakkındaki muhakeme bitti, karar tefhim edildi

Geçen sene ağustosunda, Şilenin Kumbaba mevkiinde koyun otlatırlarken arkadaşı çoban Tevfiği, bıçakla kalbinden vurarak öldürmekten suçlu çoban Ahmed Gülün muhakemesi, İstanbul birinci ağırceza mahkemesinde neticelenmiştir.

Karara göre, Tevfik, o gün Ahmedden evvelce sattığı koyun çanlarının parasını istemiş, Ahmed de «Ne parası? Benim öyle birşeyden haberim yok!» demiştir. Bunun üzerine, Tevfik elindeki sopayı Ahmedin koluna indirmiş, Ahmed de bıçakla mukabele etmiştir. Mahkeme, Ahmed Gülün adi tahrikle tehevvüren ve kasden Tevfiği öldürmekten 12 sene ağır hapsine, suç işlerken henüz 18 yaşını bitirmediğinden cezasının 3 seneye indirilmesine karar vermiştir. Başkaca, Tevfiğin babası Mustafaya 500 lira ölüm tazminatı ödemesi de karar altına alınmıştır.

Karısını yaralayan adam 2 seneye mahkûm oldu

Geçen sene haziranında karısı Hayganoşu sokak ortasında öldürmek kasdile yaralamaktan maznun Artinin muhakemesi bitmiş, İstanbul birinci ağırceza mahkemesince karar bildirilmiştir.

Karara göre, bir zaman apartıman kapıcılığı ve bir zaman da tütün istifçiliği eden Artinle karısı Hayganoş, bir türlü geçinemiyorlarmış. Sebeb de, maişet darlığı, parasızlık ve bu arada karısının kanaatine nazaran Artinin eline geçen az miktar para ile kâğıd oynaması, bu parayı da kumarda harcamasıdır. Bir gece, Hayganoş, kocasına kapıyı açmamış, Artin o gece kahvede sabahlamış, ertesi sabahı da karısının yolunu bekliyerek, Pangaltıdan Altınbakkaldaki kasaba et almağa giden Hayganoşu, sokak ortasında yakalamış, yere yatırmış ve bıçakla tehlikeli surette yaralamıştır. Buna rağmen kadın ölmemiş ve kocası da, öldürmek kasdile yaralamaktan mahkemeye getirilmiştir. Kendilerinin medenî kanundan evvel Ermeni kilisesinde evlendikleri patriklik vesikasından anlaşılmıştır.

Mahkeme, neticede Artinin karısını öldürmek kasdile yaralamaktan 14 sene 8 ay ağır hapsini kararlaştırmıştır. Ancak Hayganoşun her ne sebeble olursa olsun kocasına kapıyı açmamasını haksız hareket sayarak, cezayı 9 sene 9 ay 10 güne indirmiştir. Artin, Hayganoşa 100 lira da tazminat ödiyecektir.

Vali dün akşam Ankaraya gitti

Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün akşamki trenle Ankaraya gitmiştir. Lûtfi Kırdar, Ankarada Vilâyete aid işler hakkında alâkadar Vekâletlerle temasta bulunacak ve üç gün kadar kaldıktan sonra şehrimize dönecektir.

Dün Vilâyette Vali muavini Ahmed Kınığın başkanlığında bir toplantı yapılarak asker ailelerine yapılacak muavenet şekli hakkında bir talimatname hazırlanmıştır. Bu talimatnameyi Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar Ankaraya götürmüştür. Talimatnameyi Dahiliye Vekâleti muvafık görürse tatbik edilecektir.

Bir düzeltme

İrtihalini dün teessürle yazdığımız değerli eski hâkimlerimizden, Maliye Vekâleti Hukuk İşleri Başmüşaviri Feyzidaim Germiyanoğlunun ismi ve soy adı, başka ve yanlış bir şekilde çıkmıştır. İtizarla bu şekilde düzeltiyoruz.

Telâşa lüzum yok!

Fırınlara üç günlük un birden verildi

Bazı fırıncıların ellerindeki unları başkasına sattıkları hakkındaki ihbar üzerine tahkikat yapılıyor

Dün ve evvelki gün, geç vakte kadar İstanbul fırınlarının önünde ekmek almak için bekleyenlere tesadüf edilmiştir. Bu muhtelif sebeblere atfedilmektedir. Bu sebeblerden biri, bu ay zarfında şehirde yapılacak pasif korunma denemelerinde fırınların çalıştırılmaması gibi tedbirlerin de mevcud olduğuna dair vaki neşriyattır. İkinci sebeb de şudur:

Toprak Mahsulleri Ofisi geçenlerde fırınlara günlük ihtiyacdan fazla un vermiştir. Piyasada pastacılarla börekçilere verilen unun azaltılmasından dolayı un fiatının arttığını gören fırıncılardan birçoğu ellerindeki bu unu fazla zannederek beher çuvalını bir lira fazlasile unculara veyahud unlu mekûlât imal edenlere satmışlardır. Bilâhare ofis bunlara verdiği unu azaltmış ve aradaki ihtiyacı evvelce verilen unların sarfı suretile teminini isteyince fırıncılar telâşa düşerek ihtiyacdan çok az ekmek imal etmişlerdir.

Bundan başka, francala imalinin azalması üzerine francala müşterileri de ekmek almağa başlamışlardır. Yapılan tetkiklere nazaran şehirde halktan pek çoğunun francala yemekte olduğu anlaşılmıştır. Bazı fırıncıların da ellerindeki unları bazı diğer maddeler ilâvesile gizlice francala imal ettikleri haber alınarak gerek ofis tarafından kendilerine verilen unu harice satan, gerekse ekmek unile francala imal eden ekmekçiler hakkında takibata geçilmiştir.

Son günlerde halkın daha ziyade sayfiye mahallerine akın etmesi üzerine şehir dahilindeki fırınlara tevzi edilen unlardan bir kısmının Anadolu sahilindeki fırınlara ilâve edilmesi de İstanbul tarafındaki fırınların az ekmek çıkarmasına sebebiyet vermiştir. Maamafih Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar dün vaziyeti tetkik ederek derhal icab eden tedbirlerin alınmasını emretmiş ve fırınlara üç günlük yani ayın sekizine kadar olan ihtiyacları defaten verilerek dün akşam geç vakit ekmek ihtiyacı temin edilmiştir.

Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar bazı fırınların ekmek imaline mahsus unları harice sattıklarına dair alınan haberler üzerine tahkikat yapıldığını söylemiş ve demiştir ki:

«— Pasif korunma tecrübesi günü tedbirli bulunmak arzusile fazla ekmek almak isteyen halkın tatmini için üç günlük unun bütün fırınlara tevziini lüzumlu gördük. Bu üç günlük fazlalığın tedbirli davranarak fazla ekmek almak isteyen vatandaşlarımızın da ihtiyaclarını karşılayacağı tabiidir. Bu itibarla eskiden olduğu gibi ekmek sıkıntısı mevzuubahs değildir. Maamafih habersiz yapılacağı bildirilen pasif korunma tecrübesi için halkın şimdiden fazla telâş göstermesine mahal yoktur. Çünkü tecrübe nihayet birkaç saat devam edip biteceğine göre hayatın normal seyri bozulmıyacaktır.»

Francala tevziatı

Francalanın lokanta ve birahanelerde satışının menedildiğini yazmıştık. Belediye bu imalâtın münhasıran hastanelere tahsisini hükûmetten istemiştir.

Şehirde francala imal eden dört fırından her biri kendi mıntakalarında üçer şube açmışlardır.

Yeni bir ekmek çeşnisi

Toprak Mahsulleri Ofisi yarın değirmenlerde nümune olarak yüzde 30 arpa, yüzde 55 buğday ve yüzde 15 çavdardan mürekkeb bir terkib üzerinde ekmeklik un için bir tecrübe yapacaktır. Bu tecrübede yeni halitanın vereceği randıman ve rutubet derecesi tetkik olunacaktır. Bu tecrübe bir ihtiyatî tedbir olarak yapılmaktadır.

Kahve ve çay

Memleketimize gelen kahveleri Ticaret Ofisi tevzi edecek

Ankaradan gelen haberlere göre memleketimize halen gelmiş olan kahvelerin kâmilen Ticaret Ofisi elinde toplanması takarrür etmiştir. Bu meyanda İskenderun limanına çıkarılmış olup ve Brezilya şirketi malı olan 30,000 çuval kahvenin ofisçe mübayaası müzakereleri başladığı gibi Haydarpaşa gümrüğünde bulunan 1000 çuval kahvenin de ofisçe mübayaa edileceği sahibine bildirilmiştir.

İskenderun limanına, Ticaret Ofisinin malı olarak 10,000 çuval daha kahve geldiği dün haber alınmıştır. Bazı ithalâtçıların malı olan 10,000 çuvallık bir parti de bugünlerde İskenderuna gelecektir.

Bütün bu kahveler toplanarak bir tevziat esasına raptolunacaktır. Bu formül esasının çiy kahveyi piyasaya çıkartmak olacağı söylenmektedir.

Son günlerde tevzi edilen 2000 sandık çaydan sonra İskenderuna 1500 sandık daha çay gelmiştir. Ayrıca Bağdadda Türkiyeye gelmek üzere bekleyen 5000 ve Basrada bulunan 1500 sandık çayın da hemen getirilmesine teşebbüs edilmiştir.

Köy Enstitüleri

Şimdiye kadar alınan neticeler tetkik ediliyor

Maarif Vekâleti Köy Enstitülerinden, şimdiye kadar alınan neticeleri tekkik etmeğe başlamıştır. Enstitü müdürlerinin ve muallimlerinin bu yoldaki mütalealarl Vekâletçe tetkik edildikten sonra bir etüd halinde neşredilecektir. Bu tecrübe devresinde görülen noksanlar önümüzdeki sene tamamlanmış olacaktır. Enstitü binaları peyderpey yapılmağa başlanmıştır. İnşaat bittikten sonra enstitülere alınacak talebe sayısı artırılacaktır.

Enstitülerde kurs gören gencler de çalışmalara başlamışlardır. Eğitmen kurslarına İstanbul vilâyetinden de 50 talebe gönderilmiştir. Kursu bitiren eğitmenler bu ders yılında İstanbul köylerindeki mekteblere tayin edileceklerdir.

Pasif korunma tecrübesinden vazgeçildi

Şehrimizde umumî mahiyette bir pasif korunma tecrübesi yapılacağını yazmıştık. Bu tecrübeden şimdilik sarfı nazar edilmiştir.

HEM NALINA MIHINA

Girid, Irakı kurtardı

İngiltere, mühim bir sevkülceyşî mevki olan Giridi Almanlara kaptırırken gene diğer mühim bir sevkülceyşî saha olan Irakta tekrar vaziyete hâkim oldu. Girid müdafaası, Alman hava ordusunun yeni tabiyesi karşısında kısa sürmekle beraber, İngiltereye bu faydayı temin etmişti. Noksan hazırlıkla harbe girmiş ve Fransa yıkıldıktan sonra, cephede yalnız kalmış; fakat cephe gerisinde Amerikanın yardımını temin etmiş olan İngiltere, hâlâ, bir müdafaa harbi yapmaktadır. Şarkta, bu müdafaa harbinin icabı olarak merhale merhale aslî mevzie doğru geri çekilmektedir. Bu aslî mevzi Mısır ve Süveyştir. Yunanistan, bir müdafaa hattı idi; Girid ikinci bir hat olmuştur.

Almanya, İngilizleri Akdenizdeki aslî mevziini ele geçirmek için, buraya garbdan, şimalden, şarktan yaklaşmak istemektedir. Garbdan yani Libyadan yapılan hareket, Sollum civarında durmuştur. Çöl ve İngiliz kuvvetleri, burada Alman - İtalyan kuvvetlerini tespit etmiştir.

Şimalden gelen Alman hamlesi, nisanda Yunanistanı istilâ etmiş, mayısta Giridi almıştır. Almanlar, burada tekrar cenuba veya şarka, yani Mısıra veya Kıbrısla Filistine doğru bir hamle yapmak mecburiyetindedirler.

Almanya, Mısır ve Süveyşi şarktan, tehdid etmek üzere, Irakta da, Raşid Âli hükûmetini elde ederek ona bir hareket yaptırmıştı. Böylece, Almanların büyük mikyasta bir sevkülceyş hareketi yapmağı tasarlamış oldukları anlaşılıyor. 2 mayısta başlayan Irak hareketi, İngilizleri bir müddet meşgul ettikten ve oraya bir miktar kuvvet ayrılmasını mucib olduktan sonra, 1 haziranda bitmiş sayılabilir. Irak hareketinin, Almanlar Mısıra veya Suriyeye taarruz ederken yapılması icab ederdi amma, İngilizlerin, işi anlayarak Basraya asker göndermeğe başalamaları üzerine Raşid Âli, acele etmek mecburiyetinde kaldı ve Almanlarla daha sıkı ve müessir bir işbirliği yapamadan sahneden çekildi.

Almanlar, Mısıra ve bilhassa Suriyeye taarruz etmeden evvel, Irak meselesinin halledilmiş olması, İngiltere için bir muvaffakiyettir. Giridin müdafaası, kısa sürmekle beraber bu muvaffakiyeti temin etmiştir.

Yarın, cephe İskenderun körfezinden İskenderiyeye ve İskenderiyeden Solluma kadar uzandığı zaman, İngiltere, sağ cenahı gerilerinde, Basradan Musula ve Bağdaddan şarkî Ürdün hududuna kadar uzanan sahada, sağ cenahı gerilerinde de harbetmek, mecburiyetinde kalmıyacaktır; tabii, Irakın tekrar ayaklanmasına meydan vermemek şartile... Şimdi artık Almanlar Suriyeye taarruz ettikleri takdirde, İngilizler deniz yolile Basra körfezinden getirecekleri kuvvetleri Iraktan Suriye cephesine sevkedebilirler.

Irakın tekrar dost bir hükûmet eline geçmesi, İngilizlere Irak yollarından, demiryollarından, nehirlerinden ve ayni zamanda petrollarından istifade imkânını da temin etmiştir. Bugünkü sevkülceyşî vaziyet bakımından, Irak, İngiltere için, herhalde Giridden daha kıymetlidir. İngilizler, Irakta vaziyete tam zamanında hâkim olmuşlardır. Girid, Irakı kurtarmıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Küçük hikâye

Yalanlar

Mükerrem Kâmil Su

Katil silâhını masanın üstüne bıraktıktan sonra:

— Ben öldürdüm, dedi, karımdır. İki de çocuğumuz var. Nadim değilim. Bunu düşünerek yaptım. Faciayı hazırlayan hâdiseleri ve son arzumu bir mektubla icab eden makama bildirmiş bulunuyorum.

Bunları söyledikten sonra bütün tahammülü tükenmiş insanların çaresizliği içinde bir sandalyeye çöktü. Yüzünü ellerile örterek ağlamaya başladı. Otuz yaşlarında kadar, uzun boylu, yakışıklı bir adamdı. Emniyet veren bir hali vardı. Bu solgun, biçimli ellerin bir cana kıyması feci olduğu kadar hazindi de...

Mesele Adliyeye intikal etti. Siyasî hâdiselerin birbirini takib etmesine rağmen bu cinayet de memlekette derin bir alâka uyandırdı. Öldürülen kadının, çocukların ve katilin muhtelif poz resimleri gazetelerde görüldü.

Mahkeme salonu hıncahınc doluydu. Hâkim mektubun okunmasını istediği zaman dinleyicileri bariz bir heyecan sardı. Soluk benizli kâtib ayağa kalkarak okumaya başladı:

«Öldürdüğüm kadın dokuz yıllık karımdır. Oğlumun ve kızımın anasıdır Hayatıma karıştıktan sonra milliyetini değiştirmiştir. Ben bu değişikliğin şekle aid bir şey olduğunu pek geç anlamış bulunuyorum. Ona bağlandıktan sonra hayatım birbirine örülen yalanlarla doldu. Ben bu yalanlara nihayet vermek, bu zehirli ağdan hiç olmazsa yavrularımı kurtarabilmek endişesile bu cinayeti işlemeğe karar verdim.

Ona, yüksek tahsil yapmak için Avrupaya gittiğim zaman rastladım. Oturduğum pansiyonda hizmetçi idi. Güzel, şuh bir kızdı. Pek toydum. Ondan bir macera yapıp kurtulmak mümkünken arzularımı bir aşk haline soktum ve ona kalbimle beraber ismimi de verdim. Ailem bu yolsuzluğumu affetmedi. Derhal yolladıkları parayı kestiler. Yabancı bir memlekette üstüne titrediğim karımla pek müşkül vaziyete düştüm. Kitablarımı satarak yol parası temin ettim ve onunla beraber döndüm Bir halam vardır. Tahsilsiz bir kız olan annemle evlendiği için babamı asla affetmemiş, o andan itibaren bu iki insana zulüm etmeyi kendisine vazife edinmiş bir kadındır. Onları tazib etsin diye bize evini açtı. Koluma takarak getirdiğim kadını yüksek bir aile kızı diye takdim ettim. İlk yalan bu suretle başladı. Halamın gayretile küçük bir işe sahib oldum. Bir yandan da tahsilime devam ediyordum. Kazancım ehemmiyetsizdi. Karımı kat'iyyen beğenmediği, bu izdivacı hiç de makul bulmadığı halde halam maddî ve manevî yardımlarına devam ediyordu.

Bir oğlumuz oldu. Bu senindir der gibi kucağıma beyazlara sarılmış bebeği uzattıkları zaman birdenbire saadetimi tahlile koyuldum. Acaba dilediğim ve tahayyül ettiğim ölçüde mes'ud muydum. Karım tamamile milliyetimi benimsemiş görünüyordu. Âdetlerimize uymuştu. Uysal, evine bağlı, halama ve bana hürmetkârdı. Şimdi aramıza bizi yekdiğerimize kanlarımızla düğümleyen bir de çocuk karışmıştı. Görünüşte hiç bir şeyim eksik olmamakla beraber içimden bir takım sesler yükseliyordu. Fakat ben yuvamıza bulut olur endişesile bunları duymamazlıktan gelerek mes'udum diye hükmümü verdim. Bu da yalandı.

Onu hâlâ sevdiğim muhakkaktı. Fakat bende mahiyetini tahlil edemediğim bir eksiklik, bir utanc, bir sıkıntı vardı. Herkesin önünde adeta suçlu gibi hareket ediyordum. En küçük bir söz, bir ima günümü zehir ediyor; toplantılardan kaçıyordum. Mahdud kimselerle görüşüyorduk. Bir hata işlediğimi hissediyor, fakat bu yanlış adımın beni bir gün bir cinayete sürükleyeceğini asla aklıma getirmiyordum.

Yıllar geçti. Bir de kızımız oldu. Artık vaziyeti daha sakin karşılayor; biraz kaderin eli ve birçok da genclik duygularımın ateşile açılan hayat yolumda arızasız yürüyordum. İyi bir mevkiim vardı. Kazancım artmıştı. Fakat ailem tarafından hâlâ affedilmemiştim. Bir kardeşim vardı ki, talihime o kadının eli hükmetmeden önce onunla çok sevişirdik. Millî heyecanları kudretli, idealist, mesleğine âşık, enerjik bir kızdır. Hiç olmazsa onun beni anlamasını istedim. Fakat: «Ben bu uğursuz aşkı kabul edemem. Sen yolunu şaşırmış bir insansın. Yurdunun kızlarını tahkir eden bir adamı tanımama imkân yoktur. Saadeti ve her şeyi talihine bağladığın kadında ara.» diye beni reddetti ve ben yıllarca bir kadın için birçok kıymetlimi kaybetmekten gelen acılarla için için kıvrandım.

Son harble bizim facia da patlak verdi. Birdenbire evimizde öyle bir hava esti ki, halamla karşı karşıya donduk, kaldık. Dışa vurmamakla beraber yıllardanberi koynumuzda bir yılan beslediğimizi anlamış bulunuyordum. Artık evde ajans haberleri bittikten, yahud gazete okunduktan sonra bir münakaşadır başlayordu. Bazı zaferlere coşkunca sevincler, bazı yenilmeler karşısındaki gurur tezahürleri, bahse girişmeler, iddialaşmalar, hak ve kuvvetin garib tahlili, öyle şeyler ki... İçimizde bir mikrobun baş kaldırmış olduğunu anlamamak kabil değildi.

Önce onunla sakin sakin konuştum. Dokuz yıllık beraberliğimizden ve çocuklarımızdan bahsettim. Onların istikballerile oynanmamalıydı. Onların hayat ve karakterlerinden biz mes'uldük. Mantığa avdet etmeli ve tehlikeli işlere karışmamalıydık.

İyilikle yola gelmediğini görünce şiddete müracaat ettim. Haftada bir gün devama başladığı bir yere gitmekten onu menettim. Telefonu kilidledim. Hareketlerini kontrola başladım. Fakat bir sürü hileye baş vurarak başardığı yolsuz hareketlerinin devamına mâni olamadım.

Huzurumuz kaçmıştı. Bir gece müthiş bir kavgadan sonra: «Benden ayrılsan dahi memleketime dönecek değilim, dedi, daha burada işlerim var!» O zaman onun mahiyetini apaçık anladım ve ilk defa onu öldürmeyi düşündüm.

O zamana kadar karımın oğlumu sevmediğini, kızımı pek fazla benimsediğini farketmemiştim. Yahud bunu da benden birçok şeyi olduğu gibi maharetle saklayabilmişti. Oğlum kurşun askerlerini ve tayyarelerini alarak oynamağa başlayınca iki kardeş arasında müthiş bir çarpışma başlayor ve daima anasından dayakları oğlan yiyordu. Bu kavgaların birinde kızın anasının tarafını tuttuğunu ve babasının kanını, milliyetini hakir gördüğünü dehşetle anladım. Bu kadın günün birinde çocuklarımı da zehirleyecek, onları başka memleketlerin hasreti ve ideallerile ateşleyecekti.

Belki bir genclik ateşinin ortaya attığı bu sakat izdivac, yarın büyük felâketlere sebebiyet verecekti. Onların kanlarına hiyanet tohumları ekilmemeli, onlar manen kaybolmamalıydılar.

Bir gün derin bir eza içinde telefonla icab eden makamlardan karımın takibini rica ettim. Meğer o çoktan göz hapsinde imiş, raporları bile tanzim edilmiş. Hatta onun yüzünden mevkiim dahi tehlikeye düşmüş. Bunları öğrendiğim zaman bittim, tükendim, yıkıldım bay hâkim. Hayalim merhametsizce işlemeğe başladı. İşimden atılacağımı, karımın sorguya çekileceğini, hapisanelere düşeceğini ve ana ile baba yüzünden zavallı yavrucukların lekeleneceklerini aklıma getirdikçe delirecek gibi oldum.

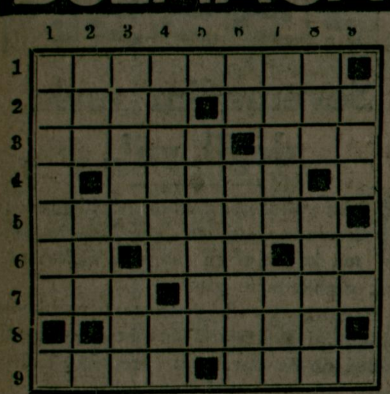
Nihayet gençliğimin bu çılgın hatasını gene kendi kendime ödemeğe karar verdim. Bu kadın yaşadıkça çocuklarım ıstırab çekeceklerdi. Bu tehlikeyi ortadan kaldırmakla onları kurtarmış olacaktım. İşte bu mantıkla onu öldürdüm.

Ne dereceye kadar haklı olduğumu tayin edecek halde değilim. Kurşunu sıkarken bende sadece çocuklarımı kurtarıyorum hissi hâkimdi, bay hâkim... Son arzuma gelince:

Bir öğretmen olan kardeşim, kanunun cezasını vereceği bu bahtsız katili affetsin ve onun ağır, yanlış şartlar altında hayata terkettiği çocuklarını benimsesin. O çocuklar ki, hislerile hareket ederek ömrünün en büyük suçunu işleyen babalarının; ayrı kanının ve ayrı an'anelerinin esiri olan analarının hatalarından mes'ul değillerdir. Onları cemiyete faydalı birer unsur haline getirmekle en büyük sevabı işlemiş olacağını bilsin. Yurd için, yurd çocukları için derin bir imanla çalışan bu idealist öğretmen, zavallı yavrularımın talihlerini eline alır; talebeleri gibi onların da karakterlerinin teşekkülüne çalışırsa bu ömrümün ilk ve son, fakat en büyük saadeti olacaktır. Bundan sonra gözlerim açık kalmadan boynumu ölüme terkedeceğim bay hâkim.»

Zabıt kâtibi mektubu katlayarak hâkime uzattı. Hâkim gözlüklerini düzelterek yanındakilere doğru eğildi ve mahkeme bir başka güne bırakılarak celse tatil edildi.

BULMACA

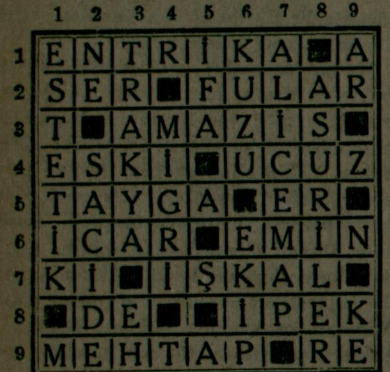
Soldan sağa:

1 — Çalgı çalanların umumî heyeti. 2 — Bir erkek ismi, insan birliklerinden. 3 — Dahil olan, ölmemiş. 4 — İlişik. 5 — Fazla terbiyelice, 6 — Ters çevirirseniz bir musiki aleti olur, devamlı garez, bir hayvanın feryadı. 7 — Bir fül, bir ada. 8 — Lâmba siperlerinden. 9 — Yüzündeki tüylerden bir kısmı çıkmıyan adam, ortaya konan iş.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Kadınların kullandıkları kumaşlardan. 2 — Çoban, ters çevirirseniz Allaha rica olur. 3 — Bir yemiş, ters çevirirseniz eski devir postacısı olur. 4 — Bir çeşid kabadayılık, bir harfin okunuşu. 5 — Kusur. 6 — Ters çevirirseniz bir emir olur, Tiryaki Hasan Paşanın zaptettiği kale. 7 — Düz yazı yazanın tersi, Anadoluda eski Türklerden kalma bir şehir. 8 — Mükemmel, delil izi. 9 — Anadoluda bir mıntaka, bir emir.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	E	N	T	R	İ	K	A	■	A
2	S	E	R	■	F	U	L	A	R
3	T	■	A	M	A	Z	İ	S	■
4	E	S	K	İ	■	U	C	U	Z
5	T	A	Y	G	A	■	E	R	■
6	İ	C	A	R	■	E	M	İ	N
7	K	İ	■	İ	Ş	K	A	L	■
8	■	D	E	■	■	İ	P	E	K
9	M	E	H	T	A	P	■	R	E

SPOR

Futbol bayramı !

Galatasaray ve Fenerbahçe kulüblerinin önümüzdeki pazar günü millî küme maçları olmadığı için, kendi aralarında bir futbol bayramı tertib etmişlerdir. Fenerbahçe stadyomunda her iki kulübün, genc takımları, B takımları, tekaüd takımları ve birinci takımları sırasile maç yapacaklardır. Dört Galatasaray ve dört Fenerbahçe takımının karşılaşacağı pazar günü hakikî bir futbol bayramı olacaktır.

Güreş maçları

Ayni gün öğleden sonra Şeref stadında da profesyonel güreşçiler arasında müsabakalar yapılacak, bu arada Mersinli Ahmedle Mülâyim pehlivan karşılaşacaktır. Bu mühim müsabaka on beşer dakikadan üç devre olarak yapılacaktır.

Trakyada mahsul çok bereketli

Edirne (Hususî) — Umumî Müfettişlik Ziraat Müşaviri Şevket Arı Trakyada orak ve harman işlerinde çiftçiye yapılacak yardım şeklini tespit ve bu işlerin tam bir intizam altında yürümesini temin maksadile mıntaka dahilinde bir teftiş seyahatine çıkmıştır. Geçen sene Ziraat Vekâletinin verdiği 141 orak makinesinden başka Vekâlet bu sene ayrıca Trakyaya 5 tane de büyük harman makinesi vermiş ve makineler Çorluya gönderilmiştir.

Bir tecrübe senesi geçirmiş ve her biri vasatî 600 dönüm arazi biçerek bunları köylüye pek ucuza maletmekle köylü tarafından çok tutulmuş olan bu makinelerin bu sene daha verimli olmalarına çalışılmaktadır. Bunun için Babaeski, Lüleburgaz ve Çorlu yedek merkezleri olarak seçilmiştir.

Bu sene bütün Trakyada görülmedik bir bereket vardır. Havalar ziraat ve hayvancılığa çok elverişli geçmiştir.

ASKERLİK İŞLERİ

Yedek subayların yoklaması

Fatih Askerlik şubesinden:

1 — Yedek subay yoklaması 2 haziran 941 den itibaren başlamıştır. 20 haziran 941 gününe kadar devam edecektir.

2 — Her yedek subay yoklamaya gelmek mecburiyetindedir.

A — Rahatsız olup gelemiyecek halde olanlar (Mahallî hükûmet tabibinden musaddak rapora bağlıyacakları taahhüdlü mektuba şube defterinde kayıdlı olduğu sıra kayıd numarası ve rütbe ile sınıfını bildirmek şartile şubeye gönderilecektir. Meselâ 6/10) gibi.

3 — Hükûmet memuru olup da berayi vazife şube mıntakası haricinde olanlar (tavzif edildikleri emrin sureti), serbest meslek sahibi olup da haziran ayı zarfında haricde bulunmaları mecburî olanlar (bu mecburiyeti bulundukları mahallin emniyet müdürlüğü veya âmirlerinden alacakları vesikalar) yoklamalarını kerre dahilindeki vesaiki mektubla göndermek suretile yoklamalarını yapacaklardır. Vesikasız gönderilen mektublar makbul değildir ve yoklamaya gelmemiş addedileceklerdir.

4 — Mektubla yoklamalarını yaptıracaklar yoklamalarını bizzat subayların getirecekleri aşağıdaki vesaiki de taahhüdlü mektubla göndereceklerdir.

5 — Şube mıntakası haricinde olup da yoklamalarını yaptıracaklar, istenilen vesaiki bir dilekçe ile şube başkanlarına müracaat etmek suretile yaptırabileceklerdir. (Maliye müfettişlerine) aiddir.

7 — Yoklamaya gelmiyenler usulüile müracaatlerde nüfus cüzdanlarında 940 yoklamasında yazılmış şube defter sıra kayıd numarası ve rütbe ile sınıfının bildirilmesi lâzımdır. Meselâ yedek Top. Teğmen 4/160 gibi.

7 — Yoklamağa gelmiyenler usulüne tevfikan mektubla yaptırmıyanlar 1076 numaralı kanuna göre (50) lira cezaya tâbi tutulanaklardır.

8 — Haziranın 2 sinden 7 sine kadar (kimyager, levazım, veteriner, eczacı tabib sınıfına aid bütün subayların yoklamaları yapılacaktır.

9 — Haziranın 9 undan 12 sine kadar (top, hesab memuru, nakliye, istihkâm, oto.) sınıfına aid bütün rütbe subayların yoklamaları yapılacaktır.

10 — Haziranın 13 ünden 16 sına kadar (muhabere, süvari, demiryolu, jandarma, hava, ölçme, harita, imam, adlî müşavir, sanayii harbiye) sınıfına aid bütün rütbe subayların yoklamaları yapılacaktır.

11 — Haziranın 16 sından 18 ine kadar (deniz makine, deniz güverte, sanatkârlar, muamele memur) sınıfına aid bütün rütbe subayların yoklamaları yapılacaktır.

12 — Haziranın 18 inden 20 sine kadar bütün rütbe (piyade) ler.

13 — Bu yoklamalarda aşağıdaki vesaik asıllarile birlikte tasdiksiz olarak beraberlerinde bulundurulacaktır.

A — Terhis tezkeresi, tekaüd emri veya diğer askerî vesaik sureti.

B — Nüfus cüzdanı, iki aded fotoğraf,

C — Hekim, eczacı, dişçi, veterinerlerin (diploma ve ihtisas vesika) suretleri.

D — Mühendis ve kimyagerlerin hangi şubede ihtisasları bulunduğu. (Su, elektrik, yol, ilâh) vesaikleri.

14 — Hali hazır mahallî emniyetler tarafından tasdikli ikamet senedi.

15 — Her sınıf için tayin edilen günlerde yoklamaya gelinmesine riayet edilmesi.

16 — Temmuz 940 ve daha evvelki senelerde yaş haddine uğrıyanların nüfus cüzdanlarına yaş haddine uğradıkları kaydedileceğinden şubeye müracaatleri.

17 — Yoklama sabah saat 8,30 dan 12,30 a kadar, öğleden sonra 14 ten 18 e kadar devam edeceği ilân olunur.

***

Bakırköy Askerlik şubesinden:

1 — Her sene olduğu gibi 941 senesi içinde şubemizde kayıdlı yedek subayların yoklaması haziran bidayetinden başlyarak yirminci cuma gününe kadar devam edecektir.

2 — Yoklamaya nüfus cüzdanları, askerî ve ihtisas vesikaları, ikişer aded fotoğrafla bizzat gelmek esastır. Sıhhî durumu uygun olmıyanlar ve yahud haricde bulunanlar taahhüdlü mektubla şubeye müracaat ederler.

3 — İhtisasa taallûk eden (mühendis, kimyager, doktor gibi) meslek sahibleri ihtisas vesikalarının tasdikli benzerlerini şubeye vermelidirler.

4 — Bu sene yaş haddini dolduracak olanlarla beşinci ve altıncı dereceden malûl bulunan subay, askerî memurlar da yoklamaya tâbidirler.

5 — Bildirilen zaman içinde (20 haziran 941 cuma gününe kadar) yoklamasını yaptırmıyanlar hakkında gerekli muamele yapılacağı ilân olunur.

Tunceli Nafıa Müdürlüğünden:

1 — Eksiltmeye konulan iş: Tunceli Vilâyetinde Seyidhan - Mameki yolu imalâtı sınaiye inşaatıdır.
Bu işin keşif bedeli 120,000 liradır.

2 — Bu işe aid şartname ve evrak şunlardır:
A — Eksiltme şartnamesi
B — Mukavele projesi
C — Bayındırlık işleri genel şartnamesi
D — Hususî şartname
E — Şose ve köprüler fennî şartnamesi
F — Seridöprü
G — İstiyenler bu işe aid evraktan şose ve köprüler fennî şartnamesile bayındırlık işleri genel şartnamesinden maadasını «3» lira mukabilinde Tunceli Nafıa Müdürlüğünden satın alabilirler.
Bayındırlık işleri genel şartnamesile şose ve köprüler fennî şartnamesini görmek istiyenler Tunceli Nafıa Dairesinde bedelsiz olarak görebilirler.

3 — Eksiltme 18/6/941 çarşamba günü saat 15 te Tunceli Nafıa Müdürlüğü binasında kapalı zarf usulile yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 7250 lira muvakkat teminat vermesi ve aşağıdaki vesikaları haiz olup göstermesi lâzımdır.
A — İhaleden en az tatil günleri haric üç gün evvel Tunceli Vilâyetine müracaat ederek bu işe girebilmek için alınmış ehliyet vesikası,
B — Ticaret ve Sanayi Odası sicil vesikası.
C — Bir defada devlete aid 50,000 liralık yol, köprü vesaire işini muvaffakiyetle ikmal etmiş olduğuna dair vesika.

5 — Teklifler 3 üncü maddede yazılı saatten bir saat evveline kadar Tunceli Nafıa dairesindeki Eksiltme Komisyonu Reisliğine makbuz mukabilinde teslim edilecektir. Posta ile gönderilecek mektubların nihayet 3 üncü maddede yazılı saate kadar gelmiş olması ve arttırma ve eksiltme ve ihale kanununa uygun olarak mühür mumile iyice kapatılmış olması lâzımdır. Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (4190)

Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare Âmirleri Riyasetinden:

1 — Riyaseticumhur otomobillerile Büyük Millet Meclisi Riyaset otomobillerine kapalı zarf usulile «88,500» litre benzin alınacaktır.

2 — Şartnameler Meclis Daire Müdürlüğünden hergün öğleden evvel bedelsiz olarak alınabilir.

3 — Eksiltme 20/6/941 cuma günü saat on dörtte Büyük Millet Meclisi İdare Âmirleri Heyeti odasında icra kılınacaktır.

4 — Muvakkat teminat 1469 liradır.

5 — Kapalı zarfların ihale günü saat on beşe kadar İdare Âmirleri Heyetine makbuz mukabilinde tevdi edilmesi lâzımdır.

6 — Talibler 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı vesikaları birlikte getireceklerdir. (4316)

Uşak Belediyesinden:

Memleketimizin musaddak 1/2000 mikyasındaki müstakbel plânını 1/500 mikyasına büyütmek ve imar plânına aid paftaları tanzim etmek şartile «170» lira aylık maktu ücretle ehliyetli bir fen memuru arıyoruz. İsteklilerin yedlerindeki ehliyet örneklerile şimdiye kadar çalıştıkları yerden aldıkları bonservislerin birer suretlerinin tasdikli olmak üzere hemen Belediye Reisliğine göndermeleri ilân olunur. (4314)

Üniversite Rektörlüğünden:

Fakültelerle Diş tababeti ve Eczacı mektebleri son sınıf talebesinin askerlik ikmal imtihanları 5 haziran 1941 tarihinde başlıyacak 16 haziran akşamı sona erecektir.

Alâkadarların talim taburu komutanlığına müracaatleri. (4267)

İstanbul Borsası, 4/6/941

Londra	1	Sterlin	5,24
Nevyork	100	Dolar	130,— 132,20
Cenevre	100	İsv. Frc.	30,2025
Madrid	100	Peçeta	12,9375
Yokoha	100	Yen	31,1375
Stokholm	100	İsveç K.	30,745

ESHAM VE TAHVİLÂT

İkramiyeli %5 1933 Ergani A. B. C.	19,28
T.C. Merkez Bank. hisse senedi	110,75

Bursada hararetli tütün satışları

Bursa (Hususî) — Bu sene piyasaya çıkarılmış olan ve Tütün Limited şirketinin de mubayaata iştirakile bir çok tanınmış firmalar tarafından satın alınan 940 tütün mahsulümüzün miktarı 5 milyon kiloyu bulmuştur. Elde, yarım milyon kilo kadar tütün kalmış bulunmakta ise de bunların da bugünlerde derhal satılacağı ve elde hiç tütün kalmıyacağı anlaşılmaktadır. Bu suretle Bursa tütün piyasası bu sene hararetli olmuş ve müstahsil de vaziyetten oldukça memnun kalmıştır.

Genclik Eğitmeni alınacak

Etibank Genel Direktörlüğünden:

Bankamız işletmelerinde Beden Terbiyesi nizamnamesinin vazettiği esaslar dairesinde çalıştırılmak üzere Genclik Eğitmeni alınacaktır.

Bu eğitmenliğe talib olanların aşağıda yazılı şartları haiz bulunmaları lâzımdır:

a) Türk olmak,
b) 35 yaşını aşmamış bulunmak,
c) Askerlik vazifesini yapmış olmak,
d) Orta mektebden mezun bulunmak veya buna muadil ve tercihan daha yukarı derecede tahsil görmüş olmak, (Liseyi veya Askerî Erbaş okullarını bitirmiş olanlar ve bunlar arasında talib bulunmadığı takdirde Lisede okumuş olanlar - diğer şartları haiz ise - tercih edilecektir.)
e) İstihdama mâni bir fena hali veya mahkûmiyeti olmamak,
f) Sıhhat bakımından her iklimde çalışabilecek ve her türlü beden terbiyesi faaliyetlerile (jimnastikle, sporla ve spor nevinden oyunlarla) iştigal edebilecek durumda olmak,

Bu şartları haiz talibler arasında seçilecek olanların eğitmen olarak Banka hizmetine alınabilmeleri için:

g) Ankarada açılacak Eğitmen kursuna duhul için yapılacak amelî müsabaka imtihanında istenilecek jimnastik ve atletizm hareketlerini muvaffakiyetle başarmaları,
h) Kursun umumî talimatile iç, disiplin, talim ve terbiye talimatlarına tamamen riayet edeceklerine ve kursu bitirdikten sonra Bankamızca tayin olunacakları işletmede 3659 sayılı kanunun hükümleri dairesinde 140 liraya kadar hak edecekleri ücretle ve 3 sene müddetle çalışacaklarına dair mükeffel ve noterden musaddak bir taahhüdname vermeleri,
i) Kurs nihayetinde yapılacak nazarî ve amelî imtihanda muvaffak olmaları meşruttur.

Talib olanlar ve bu hususta fazla malûmat almak istiyenler Ankarada Bankamızın Beden Terbiyesi Âmirliğine ve İstanbulda Bankamızın İstanbul Bürosu Müdüriyetine müracaat etmelidir.

Ankarada bulunanların 3 haziran 1941 tarihine ve İstanbulda bulunanların 4 haziran 1941 tarihinden 7 haziran tarihine kadar bir istida ile müracaatleri lâzımdır.

Ordu Hastabakıcı Hemşireler Okuluna aid bazı izahat ve okula kayıd ve kabul şartları

1 — Ordumuza hastabakıcı ve hemşire yetiştirmek üzere Ankarada M. M. V. tarafından 1939 senesinde açılmış olan Hastabakıcı ve Hemşireler okuluna bu sene de 50 talebe alınacaktır. Okula girmek arzu edenler, bulundukları mahallin Valiliğine, Kaymakamlığına veya Askerlik şubelerine dilekçe ile müracaat edeceklerdir.

2 — 3433 sayılı kanun mucibince bu okuldan mezun olacaklar, memur olup tekaüdiye alacaklardır.

3 — Mezun olanlar altı senelik mecburî hizmetlerini ordu hastanesinde yapacaklar; ondan sonra arzu ederlerse memleketteki bütün sıhhî teşekküller kendilerine açık olacaktır.

4 — Tahsil müddeti 3 sene olup bu müddet içinde okurlara ayda beş lira harçlık verilecek ve iaşe ve ilbasları tamamen okula aid olacaktır.

5 — Okuldan mezun olanlar, barem kanununa göre yirmi lira aslî maaştan başlamak üzere maaş alacaklar ve bu miktar gittikçe çoğalacaktır. Bu zaman dahi iaşe, giydirme ve barınma orduya aid olacaktır.

6 — Okul 15 eylûl 941 de tedrisata başlıyacaktır.

7 — Okula kayıd ve kabul şartları şunlardır:

a — Türkiye Cumhuriyeti tebaasından olmak ve Türk ırkından bulunmak.

b — Sıhhati yerinde olmak ve durumu her iklimde vazife görmeye müsaid bulunmak «bunu her hangi bir hastane sıhhî heyeti raporile tespit ettirmek ve evraka bağlamak lâzımdır.»

c — Okurun yaşı on altıdan aşağı ve yirmi ikiden yukarı olmıyacaktır.

d — Kendisi, ana ve babası iffet ehlinden olmak «bu vaziyet polisçe tevsik ettirilerek evraka bağlanacaktır.»

e — En az orta okul tahsilini bitirmiş olmak «eleme imtihanlarında muvaffak olmak şarttır. Veya bu derece tahsil gördüğünü ispat etmek» tasdikname veya bunun tasdikli bir sureti muameleli evrakına eklenecektir.

f — Evli veya nişanlı bulunmamak «evvelce evlenip boşananlarla kocası ölmüş olanlar kabul edilir» buna aid medenî halini bildirir müsbit evrak keza eklenecektir.

g — Okur sıhhî sebebler dışında okulu kendiliğinden terkettiği, evlenme suretile veya diğer inzibatî sebeblerle okuldan çıkarıldığı, altı senelik mecburî hizmetini yapmadığı veya tamamlamadığı veyahud sıhhî sebebler dışında okuldan çıkarıldığı takdirde tahakkuk ettirilecek mekteb masraflarını tamamen ödeyeceğine ve gösterdiği vesikaların tamamen doğru olduğuna dair noterlikten tasdikli ve kefilli bir taahhüdname verecektir.

8 — Yukarıdaki şeraiti haiz olan okur, okula imtihansız olarak kabul edilecektir.

9 — Yukarıdaki maddeler mucibince evrakının muamelesini bitirenlerden, vilâyet veya kaza merkezlerinde oturanlar bu makamlar veya askerlik şubeleri vasıtasile evraklarını doğrudan doğruya Ankara Merkez Hastanesi Baştabibi ve Okul Müdürlüğüne gönderilecektir.

10 — Müracaatlerin ağustos 1941 nihayetine kadar sona erdirilmesi lâzımdır.

11 — Okurların kabul edildikleri ve mektebe hareket etme tarihleri ayni makamlar tarafından kendilerine bildirilecektir.

12 — Kabul edileceklerin okulun bulunduğu Ankaraya kadar gelmek ve okulda tekrar yapılacak sıhhî muayene neticesi hastalıkları tebeyyün edenlerin memleketlerine gitmek için masraf edecekleri yol paraları kendilerine aid olacaktır. (3837)

İstanbul Belediyesi ilânları

Bebekte Rumelihisarı caddesinde 80/1, 80, 82 numaralı bina enkazının satışı 2490 numaralı kanunun 43 üncü maddesinin son fıkrasına göre pazarlığa konulmuştur. Tahmin bedeli 1777 lira 17 kuruş ve ilk teminatı 133 lira 29 kuruştur. Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 12/6/941 perşembe günü saat 14 te Daimî Encümende yapılacaktır. Taliblerin ilk teminat makbuz veya mektublarile ihale günü muayyen saatte Daimî Encümeninde bulunmaları. (4324)

RADYO

Bu günkü program

7,30	Program	18,30	Konuşma
7,33	Müzik (Pl.)	18,40	Cazband
7,45	Haberler	19,00	Konuşma
8,00	Müzik (Pl.)	19,15	Cazband
8,30	Evin saati	19,30	Haberler
★		19,45	Şarkılar
12,30	Program	20,15	Rad. Gazetesi
12,33	Şarkılar	20,45	Müzik (Pl.)
12,45	Haberler	21,00	Konuşma
13,00	Müzik (Pl.)	21,10	Şarkılar
13,15	Semailer	21,25	Konuşma
13,30	Müzik (Pl.)	21,40	Orkestra
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Dans Mü. (Pl.)
18,03	Fasıl sazı	23,30	Kapanış.

Profesör Halide Edib bu gün bir konferans verecek

Eminönü Halkevinden:

1 — Yardımsevenler cemiyeti namına Evimiz salonunda 5/6/941 perşembe günü (bugün) saat 17,30 da Üniversite Edebiyat Fakültesi profesörlerinden Halide Edib tarafından (Türk kadınının millî vazifeleri ve gönüllü hastabakıcılık) mevzuunda bir konferans verilecektir.

Bu konferansa bütün yurddaşların gelmeleri rica olunur.

2 — 6 haziran cuma ve 7 haziran cumartesi akşamları Evimiz temsil şubesi Sofokl'un «Kral Ödip» isimli (5) perdelik trajedisini temsil edecektir. Bulunmak istiyenlerin davetiyelerini büromuzdan almaları rica olunur.

Geçen cumartesi tehir edilen temsilin davetiyeleri 6 haziran cuma günkü temsilde muteberdir.

Eminönü Halkevinde halk dersaneleri mezunlarına diploma

Dün Eminönü Halkevindeki halk dersanelerine devam eden talebelere reis doktor Yavuz Abadan tarafından merasimle diploma tevzi edilmiştir.

Ehliyetnamesiz musikişinaslar

Ehliyetsiz olarak musiki san'atkârlarının icrayi san'at edemiyeceklerini bildiren İstanbul Belediyesi riyasetinin 124 numaralı ve 25/5/938 tarihli emirleri üzerine 7 eylûl 941 tarihinde ehliyet imtihanı icrası Musiki San'atkârları cemiyeti idare heyetince takarrür etmiştir. Bu imtihana musiki san'atkârlardan her arzu eden her cuma saat 14 ten 16 ya kadar Türbede Esnaf cemiyetleri binası salonunda hazırlama maksadile ders verilecektir.

Piyano dersleri

Beyoğlu Halkevinden:

Halkevimizde muktedir bir öğretmen tarafından verilmekte olan piyano dersine iştirak etmek istiyenlerin acele Evimize müracaat ederek kaydolunmaları rica olunur.

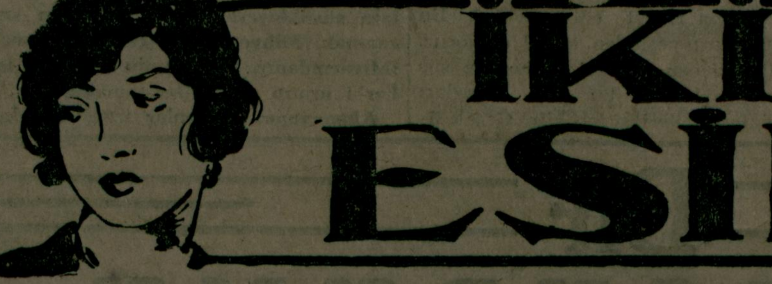
Teşekkür

Aramızdan ebedî ayrılışile bizleri mahzun ve mükedder bırakan kıymetli eşim ve babamız Bahaeddin oğlu Emin Bursalının cenazesine gelen ve bizzat, telgraf ve mektubla elem ve kederimize iştirak lûtfunda bulunan aziz akraba ve dostlarımıza kalbî teşekkürlerimizi arzederiz.

Eşi: Halet Bursalı, kızı: Mürüvvet Ahman, damadı: A. Halid Ahman, evlâdları namına oğlu: Bahaeddin Bursalı

Zayi — Develi Askerlik şubesinden aldığım terhis tezkeremi kaybettim. Yenisini çıkaracağımdan zayiin hükmü yoktur.

319 doğumlu Memiş oğlu Osman Özdemir

— 67 —

Yazan: *Lajos Zilahy* — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Bu adam genc kızdan epyec uzakta, taş sütunlardan birine başını dayamış hıçkırıyordu.

Peter, bir müddet olduğu yerde mıhlanıp kaldı. Yavaş yavaş ruhunun oradaki manevî kuvvetin tesiri altında kaldığını hissediyordu. Maddî âlemden uzaklaşan ve insanlardan ümidi kesilen kimselerin Allaha daha içten gelen bir samimiyetle inandıklarına bundan daha güzel bir misal olamazdı. Fakat bu genc ve güzel kızın nasıl bir derdi vardı ki o da, tıpkı şu perişan kılıklı adam gibi buradan, bu loş kiliseden teselli arıyordu. Peter'in kalbinde bu kızla tanışmak, onu buraya sürükliyen elemi öğrenmek arzusu uyandı. Karar verdi. Kiliseden kızın çıkmasını bekliyecek ve mutlaka onunla konuşacaktı. Dışarı çıktı. Kapının önünde beklemeğe koyuldu. Aradan yirmi dakika kadar bir zaman geçti. Nihayet genc kız ahenkli yürüyüşile göründü. Peter'in yanından geçerken derin bakışlı iri siyah gözlerinin seri bir harektile onu süzdü. Bakışlarında korku, tevazu, hüzün ve safiyetle karışık hürmet ve itimad telkin eden bir mana vardı. Peter bir anda cesaretini kaybetti. Halbuki o, daha kilisede belki kıza söyliyeceği rusça kelimeleri hazırlamıştı. Şimdi bunların hepsini unutuvermişti. Genc kızın, onun hakkında sokaklarda kadın avlamak maksadile dolaşan bir serseri hükmünü vermesini arzu etmiyordu. Zaten ondan bir şey de istemiyordu. Sadece onunla tanışmak ve derdleşmek iştiyakını duyuyordu.

Miskinler Otelinde aylardanberi hep ayni insanlarla konuşmak, durmadan tekrarlanan eski günlerin hatıraları, artık tahammül edilmez bir hal almıştı. Her akşam anlatılan hikâyelerle birbirlerinin en gizli sırlarına varıncıya kadar öğrenmşilerdi. İnsanlar da tıpkı kitablara benziyorlardı. İlk defa ele alınca heyecanla açılıyor, içinde neler var diye merakla okunuyordu. En enteresan bir vak'ayı canlandıran ve en mükemmel bir muharririn kaleminden çıkan bir kitab bile ikinci okunuşunda ilk heyecanın binde birini veremiyordu. Hele üçüncü ve dördüncü defası hiç çekilmiyordu. Bartha Pişta'nın maceralarını ilk zamanlar ne büyük bir zevkle dinlemişlerdi. İçlerinden bazı arkadaşlar onu dinlemek için gece uykularını bile fedaya katlanıyorlardı. Halbuki şimdi o ağzını açar açmaz, diğerleri esneyerek birer, ikişer odalarına çekiliyorlardı.

Arkadaşlarının da Tobolsk kadınlarile maceralara girişmelerinin sebebini şimdi anlıyordu. Onları bu kadınlara doğru iten kuvvet, mutlaka cinsî ihtiyaclardan ziyade ruhî ihtiyaclardı. Yabancı bir adam tanımak, onunla anlaşmağa çalışmak da meğer bir ihtiyacmış!..

Peter uzaklaşan kızın arkasından bir müddet tereddüdle baktı. Bir türlü karar veremiyordu. Giyinişinden, tavır ve hareketlerinden onun ya bir doktor veyahud orta dereceli bir memur kızı olduğunu tahmin ediyordu. Kız yavaş yavaş uzaklaşıyordu.

Peter kendi kendine öfkelendi. Neden ve niçin korkuyordu? Madem ki kötü bir niyeti yoktu, şu halde niçin tereddüd ediyordu? Hem bir erkeğin bu derece çekingen olması hiç de hoşa giden bir şey değildi.

Hızlı adımlarla genc kızın arkasından yürüdü. Tam ona yetişeceği sırada buzda ayağı kaydı. Boylu boyuna yere serildi.

Zinayda İgnatovna korkuyla başını çevirdi. Düşen adamı kaldırmak için ihtiyarsız bir hareket yaptı.

Peter çevik bir sıçrayışla ayağa kalktı. Utancından yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Üstünü başını silkelerken kızın karşısında çirkin ve komik bir vaziyete düştüğünü düşünüyor, büsbütün kederleniyordu. Başını kaldırdı. Bir saniye gözgöze geldiler. Daha ziyade şaşırdı

— Affedersiniz... diye kekeledi.

Fakat bu sözü söylediğine derhal pişman oldu. Bu tamamile manasız bir hareket olmuştu. Kızdan af dilemeği icab ettirecek hiç bir sebeb yoktu.

Kızın dudaklarında hafif bir tebessüm belirdi. Sonra arkasını döndü. Yoluna devam etti.

Peter, kızı takibden vazgeçti. Bütün neş'esi kaçmıştı. Dokunsalar ağlayacaktı. Miskinler Oteline döndü. Kimseyle konuşmadan doğru odasına çıktı. Yüzükoyun yatağına kapandı. Saatlerce bu vaziyette kaldı.

Bu hâdise onda derin bir tesir yaptı. Âsabı çok bozuktu. Gülüp geçilmesi icab eden bu gibi vak'alar muhayyilesini günlerce meşgul ediyordu.

Dört hafta şehre inmedi.

Noel bayramından bir gün evvel tekrar kiliseye gitti. İçeri girdiği zaman Zinayda'yı eski yerinde dizçökmüş gördü. Fakat bugün onunla alâkadar olmamağa karar vermişti. Ayinin sonuna kadar kilisede kaldı. Ayin bitmiş, halk dağılıyordu. Peter'in niyeti buradan çıkınca doğru Miskinler Oteline dönmekti. Kiliseden çıkar çıkmaz bu kararı değişti. Kapının önünde durdu. Gizli bir kuvvet iradesine hâkim oluyor, onu dilediği gibi hareket etmekten menediyordu. Kilisenin kapısı önünde büyülenmiş gibi kızı bekliyordu. Kilise bugün her zamankinden daha kalabalıktı. Kapıdan çıkanların ardı arkası gelmiyordu. Peter belki yarım saatten fazla bekledi. Zinayda âdeti veçhile en arkada kalmıştı.

Genc kız yanından geçerken gözlerini kaldırdı. Uzun uzun yüzüne baktı. Bu bakışlarda dört haftalık gaybubetinin sualini soran bir mana vardı.

Bu bakış Peter'in cür'etini kamçıladı. Seri bir hareketle kızın yanına yaklaştı. Gayet tabiî bir tavırla sordu:

— Size evinize kadar refakat etmeme müsaade eder misiniz?

Genc kız, erkeğin bu küstahça teklifinden ürktü. Yavaş, titrek bir sesle cevab verdi:

— Hayır, teşekkür ederim...

Fakat bir kaç adım ilerledikten sonra söylediğine pişman olmuş gibi başını çevirip arkasına baktı.

Peter biraz bekledi. Genc kız yirmi, yirmi beş adım uzaklaştıktan sonra arkasından takibe koyuldu.

Kız vilâyet konağının yanından Petrofka sokağına kıvrıldı. Bir müddet yürüdü. Tek katlı küçük bir evin önünde durdu. Evin kapısından içeri girerken başını bir defa daha çevirip Peter'e baktı.

Peter biraz uzakta durmuş kızın harekâtını gözlerile takib ediyordu. Zinayda'nın kapıdan girip, kaybolduğunu görünce, evin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşmağa başladı.

Bu kızın hayatı ve hüviyeti hakkında öğrenmek istediği şeyleri bir anda öğrenivermek arzusile yanıyordu.

Bir müddet dolaştıktan sonra kızın girdiği evin yanındaki evden ihtiyar bir kadının çıktığını gördü. Peter ihtiyar kadının yanına yaklaşarak sordu:

— Bu evde kim oturuyor?

İhtiyar kadın, yabancı bir subayın kendisile konuşmasını bir iltifat telâkki etti. Büyük bir memnuniyetle izahat verdi:

— İgnatof Larina Seregey'in kızı. Matmazel Zinaçka...

Kadın, Zinaçka'nın adını söylerken sesini öyle tatlılaştırmış, gözleri öyle derin bir muhabbetle parlamıştı ki, Peter onun sevimli ve iyi bir mahlûk olduğuna kanaat getirdi.

Fazla bir şey sormadı. Kızın adını öğrenmişti ya, şimdilik ona bu kadarı kâfiydi. İhtiyar kadını bıraktı. Evin numarasını ve sokağın ismini defterine not etti.

Çarşıya döndü. Bir çiçekçi mağazasına girdi. Bir buket çiçek yaptırdı. Kızın adresine gönderdi. Fakat buketin kimin tarafından gönderildiğini söylememelerini sıkı sıkı tenbih etti.

Ertesi günü kiliseye gitmediği gibi gene günlerce şehre inmedi. Noel bayramının ıztırablı günleri ona Zinaçka'yı unutturmuştu. Zaten bu kızdan ne bekliyebilirdi?

Noel bayramı onun eski derdlerini tazelemiş, Miett'e karşı duyduğu hasret ve iştiyakı tahammül edilmez bir dereceye vardırmıştı.

Beş aydanberi evden mektub alamıyordu. Miett'in son mektubu temmuz tarihini taşıyordu. Kayınpederinin hayali son günlerde sık sık gözünün önünde canlanıyordu. Halbuki zavallının ölümünden henüz haberi yoktu.

Son aylarda Miett'i düşündükçe içinin burkulduğunu hissediyor ve onun kendisine sadık kaldığından şüpheye düşüyordu. Böyle zamanlarda Adam Mişka şık kostümleri ve müstehzi tebessümile karşısına dikiliyordu.

Yılbaşından sonra bir gün şehre inmişti. Aylardanberi biriktirdiği parayla kendine fok derisinden bir çizme almak istiyordu.

(Arkası var)